

ЯКИМ БУВ БЕРЕЗЕНЬ У ЗНУ: ПОДІЇ, ПРО ЯКІ ВАРТО ЗНАТИ

Якими б яскравими та потужними не були події університетського життя, під впливом часу, обставин і нових подій вони надовше лишаться в пам'яті здебільшого їхніх ініціаторів, організаторів і учасників. Редакція газети «Запорізький університет» прагне зберегти спогади про непересічні події та заходи березня 2025 року, які пов'язані з ЗНУ, в якомога більшої кількості людей. Бо вони того варті: і люди, і події.

Психологічна допомога травмованим

7 березня в ЗНУ зустрілися фахівці в галузі психологічної допомоги, психотерапії та соціальної підтримки. Всі вони взяли участь у науково-практичній конференції «Психологія травми: допомога та реабілітація в умовах війни». Під прицілом наукового погляду опинилися психологічні виклики війни, а також ефективні методи допомоги тим, хто зазнав травматичних переживань. Тематичний спектр майстер-класів був також широким: робота з травмованими людьми, супервізійна підтримка психологів, групова та арт-терапія. Професор кафедри теоретичної та практичної психології Національного університету «Львівська політехніка» **Валерій Дорожкін** на майстер-класі «Чужий у полі. Аналіз роботи психотерапевтів по матеріалах супервізійної роботи» підкреслив, наскільки важливо впроваджувати методи, які допомагають відновити відчуття безпеки та власного контролю над життям. Психотерапевтка, кризова психологиня **Олена Платова** в своєму майстер-класі розповіла про специфіку роботи з групами в умовах тривалого стресу. Вона відзначила важливість психоедукації – підходу, що допомагає людям усвідомити механізми стресових реакцій, навчитися регулювати емоції й адаптуватися до нових умов життя. Про довготривалі психологічні наслідки окупації розповіла психотерапевтка **Анастасія Білосор**. Багато людей після пережитої травми відчувають втрату ідентичності та не можуть будувати планів на майбутнє. Науковиці кафедри психології ЗНУ **Наталія Мосол** та **Ольга Ротко** представили практичний досвід використання музико-, лялько-, казко-, фото- та танцювальної терапії для допомоги психологічно травмованим. Ці методи не лише

Фото Володимира Лінкова

позитивно впливають на стабілізацію емоційного стану, а й сприяють відновленню самоідентифікації й адаптації в суспільстві. Доцентка кафедри психології **Олена Маліна** на власному майстер-класі розповіла, як стабілізувати стан людей в перші дні та тижні після травматичних подій. Вона наголосила на важливості швидкої реакції, створенні безпечного простору та навчання методів саморегуляції. Психологиня соціальних служб **Алла Сігарьова** поділилася досвідом роботи в екстрених ситуаціях, коли в людини є лише єдина можливість на психологічну підтримку. У таких випадках особливо важливі: швидка оцінка стану, емоційна стабілізація та формування мотивації до подальшого відновлення.

Університет штату Джорджія планує підписати меморандум із ЗНУ

7 березня представниці ЗНУ – декан юридичного факультету **Тетяна Коломоєць**, заступниця декана факультету іноземної філології **Катерина Василина** та аспірантка юридичного факультету **Крістіана Шкрюбка** – зустрілися з викладачами Програми інтенсивного вивчення англійської мови Університету штату Джорджія (США). Захід відбувся за ініціативи Запорізької обласної військової адміністрації, а модерував його начальник Управління зовнішніх зносин ЗОВА **Артур Бойко**. Американських колег цікавили формати навчання в ЗНУ під час війни. А ще питання, як викладачам і студентам вдається ефективно досягати цілей освітнього процесу та як представники адміністрації факультетів виконують

Фото ЗОВА

власні обов'язки, коли лінія фронту пролягає за кілька десятків кілометрів від обласного центру. Директор Програми **Джон Бантінг** і його колеги були в захваті від професіоналізму та стійкості наших викладачів. Зокрема, він запропонував укласти меморандум про співпрацю між ЗНУ й Університетом штату Джорджія. Тетяна Коломоєць щиро подякувала американським колегам за всебічну підтримку запорізьких викладачів, викладачів і студентів, а також за чудову пропозицію підписати меморандум про співпрацю. Варто знати, що Університет Джорджія – один із провідних дослідницьких центрів США, який пропонує понад 250 навчальних програм, активно впроваджує сучасні технології

в освітній процес і є лідером у сфері доступності вищої освіти.

Технічна освіта в ЗНУ на висоті

13 березня в Металургійному коледжі ЗНУ говорили про виклики в підготовці технічних фахівців, які є фундаментом розвитку промисловості не лише в регіоні, а й у всій країні. Обговорили ці питання заступник Міністра освіти і науки України з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації **Дмитро Завгородній**, директорка Департаменту освіти і науки Запорізької обласної державної адміністрації **Людмила Бухаріна**, в. о. ректора ЗНУ **Олександр Бондар** і директорка коледжу **Лариса Тютюнник**. Коледж

Фото пресслужби ЗНУ

має багаторічну історію та є одним із провідних закладів освіти технічного спрямування в регіоні. Його випускники працюють у ключових галузях промисловості, забезпечуючи розвиток металургії, машинобудування, залізничного транспорту, електроенергетики й інших сфер економіки. Учасники зустрічі відзначили високий рівень підготовки майбутніх фахівців та актуальність напрямів навчання, які пропонує коледж. Дмитро Завгородній заповнив, що незабаром Запорізький металургійний коледж отримає вісім інтерактивних дошок, а також у ньому створять два сучасні комп'ютерні класи. Це сприятиме впровадженню новітніх технологій в освітній процес і підвищить якість підготовки студентів, відповідно до сучасних вимог ринку праці.

Українсько-американський досвід протидії ворожій пропаганді

19 березня студенти ЗНУ та Мічиганського університету (США) обговорили шляхи протидії російській пропаганді. З українського боку учасниками зустрічі були представники Економіко-правничого фахового коледжу, факультетів журналістики, історії та міжнародних відносин, іноземної філології. Американську сторону представляла змішана група слухачів вибіркової дисципліни «Дезінформація і пропаганда в російсько-українській війні», яку викладає в Мічиганському університеті доцентка кафедри журналістики ЗНУ, гостьова дослідниця Центру Вайзера **Катерина Сірінюк-Долгарьова**. Саме вона стала ідейною натхненницею та модераторкою заходу. Кожна сторона представила по три ретельно підготовлені дослідницькі проєкти. Доповіді американських колег охоплювали

Фото Катерини Сірінюк-Долгарьової

питання впливу пропаганди на внутрішню й зовнішню політику США, а також на глобальний політичний дискурс. У фокус їхньої уваги потрапили, зокрема, спроби російської пропаганди викривляти меседжі Білого Дому для того, щоб поглибити розкол усередині американського суспільства щодо підтримки України; поширення дезінформації про Президента України Володимира

Зеленського; дегуманізація українців у політичних карикатурах і зображеннях, що поширюють у соцмережах. Українські доповіді зосередилися на «вкидах» щодо українських полонених, біженців і представників влади. Вони ґрунтовно проаналізували спроби росіян підірвати підтримку українців за кордоном, поширити міф про нібито гуманні умови утримання в російському полоні та делегітимізувати законно обраного президента. Студентів із Мічигану цікавило, чи не помічають українці «подвійні стандарти» у ставленні США до України та Ізраїлю, та як поширюється російська пропаганда, якщо більшість пропагандистських ресурсів в Україні заборонена. Студенти ЗНУ виявили інтерес до активності американців у спростуванні пропаганди в соцмережах і до того, чи достатньо їм для цього підготовки, здобутої під час навчання.

«Фестиваль реклами-2025» від ЗНУ зібрав учасників з усієї країни

21 березня відбувся щорічний Всеукраїнський конкурс «Фестиваль реклами-2025», який організував економічний факультет. Онлайн-формат дозволив об'єднати молодь із різних регіонів України: учнів, студентів коледжів та університетів Києва, Дніпра, Харкова, Вінниці, Одеси, Миколаєва, Тернополя, Запоріжжя та інших міст. Загалом на конкурс надійшло понад 70 робіт. Учасники представили свої проєкти в різних форматах. У напрямі соціальної реклами глядачів і журі вразили відеоролики, в яких звучали теми відповідального споживання, захисту довкілля, підтримки ЗСУ та культурної самоідентичності. Неабияк усіх зацікавила комерційна реклама, зокрема, відео «Смачний хліб» про локальний бренд, постер «Автентика у кожній намистині», презентація «Зерно+». Роботи демонстрували як творчий підхід до реклами, так і глибоке розуміння цільової аудиторії. У категорії профорієнтаційної реклами учасники представили відео та графічні матеріали, присвячені рекламі власних факультетів і спеціальностей. Особливо активними були студенти кафедр маркетингу та економічної кібернетики ЗНУ. «Фестиваль реклами – це простір, де зустрічаються творчість і стратегія, а кожна ідея має шанс стати важливою», – зазначила декан економічного факультету ЗНУ **Валентина Гельман**.

Це була лише невелика частка яскравих подій березня в університеті. З більшістю з них ви можете ознайомитися в новинах на офіційному сайті вишу та в соцмережах пресслужби. Вдалого квітня, ЗНУ!

Професорка Наталія Торкут про Всеукраїнський шекспірівський конкурс: «Кожен може підживити інтелект, фантазію і креативність від потужної аури шекспірівського генія»

2025 рік для Всеукраїнського шекспірівського конкурсу ювілейний. Вже 15 років поспіль учасники презентують загалу дослідницькі та креативні проекти, присвячені постаті й творчій спадщині англійського ренесансного генія. Організатором інтелектуально-творчого змагання, в якому взяли участь студенти й аспіранти з восьми областей України, був ЗНУ – за ініціативи Українського міжуніверситетського шекспірівського центру. Для нашого видання його очільниця – голова журі конкурсу, докторка наук, професорка, академік Академії наук вищої школи України, почесна старша наукова співробітниця Шекспірівського інституту (Стретфорд-на-Ейвоні) Наталія Торкут розповіла про найцікавіші деталі проекту.

Марія Канцелярист: – Розкажіть, будь ласка, як виникла ідея проведення шекспірівського конкурсу?

Наталія Торкут: – Серед напрямків діяльності Українського міжуніверситетського шекспірівського центру, створеного у місті Запоріжжя в Класичному приватному університеті ще у квітні 2009 року¹, важливе місце посідають популяризаторський і освітній. Перший націлений на максимальне залучення українського загалу до найрізноманітніших культурних ініціатив, пов'язаних з творчістю Шекспіра, а другий має на меті включити широкий спектр знань про нього в навчальний процес. На перетині цих двох напрямків і виникла ідея – започаткувати щорічний проект, який би стимулював розвиток інтер-

Проведення в ЗНУ Всеукраїнського шекспірівського конкурсу

есу молодих українців до Шекспіра, якого справедливо вважають, за словами Гарольда Блума, «центром Західного канону». Для нас було вкрай важливо привернути увагу студентства до смислової невичерпності і художньої багатогранності спадщини митця, твори якого перекадані багатьма мовами світу і незмінно (протягом чотирьох століть!) посідають центральне місце в театральних репертуарах по всьому світу. В нашій освіті Шекспіру надана чимала увага – його сонети і дві трагедії («Ромео та Джульєтта» і «Гамлет») включені до шкільних програм із зарубіжної літератури, а на філологічних спеціальностях університетів шекспірівський доробок вивчається детальніше. Втім саме така форма, як конкурс, що поєднує три важливі складники – збагачення знань, розвиток креативності й змагальність, видається оптимальною для розширення горизонтів сприйняття й осмислення творчості митця.

– Ціком логічно, що для Українського міжуніверситетського шекспірівського центру таким митцем виступає саме Шекспір. Але все ж таки хотілося б прояснити, чому саме Шекспір, а не Гете, Бальзак, Рільке чи інші світові класик заслуговує на таку потужну популяризацію в сучасній Україні?

– Безперечно, в світовій літературі чимало постатей, чий творчий доробок заслуговує на увагу широкого загалу. Втім для нас, українців, саме Шекспір став до певної міри знаковою фігурою. Ще в другій половині XIX століття, коли українські землі входили до складу двох імперій (Російської та Австро-Угорської) українська інтелектуальна еліта (Пантелеймон Куліш, Олена Пчілка, Леся Українка, Іван Франко та ін.) чітко озвучила тезу про те, що через знайомство зі Шекспіровою спадщиною, через переклади та театральні постановки наш народ долучається до європейської культури. Тобто послугуючись сучасною термінологією, рецепція Шекспіра виступає дієвим чинником зміцнення ідентичності українців як **європейської** нації. Очевидно, що в час російсько-української війни ця теза набуває особливої світоглядної значущості й аксіологічної ваги.

– На вшанування пам'яті Віталія Кейса рішенням V Міжнародної шекспірівської конференції в Україні (2014), що було підтримане МОН України і Союзом Українок Америки, Конкурс із 2015 року носить його ім'я. Яка передісторія цього рішення?

– Саме Віталій Кейс (1936–2014) – відомий американський літературознавець українського походження – стояв біля джерел цього проекту, долучившись до розробки його концепції й організації та проведення перших конкурсів. Пан Віталій сприяв встановленню плідних контактів між організаторами Конкурсу і Союзом Українок Америки – авторитетною діаспорною інституцією, яка активно просуває багато українських проектів і з 2011 року незмінно підтримує наших переможців.

Віталій Кейс (1936-2014)

¹ З вересня 2018 року до вересня 2022 року Український міжуніверситетський центр працював у складі науково-дослідної частини Запорізького національного університету.

– А в чому саме полягає ця підтримка?

– Щороку після фіналу Конкурсу роботи переможців, які набрали максимальну кількість балів, надсилаються на розгляд міжнародної комісії. До її складу, крім двох українських фахівців, входять відомі діаспорні шекспірознавці, зокрема, професорка університету Оттави, а з 2024 року – ще й почесний академік Академії наук вищої школи України **Ірина Римма Макарик**, та представники Союзу Українок Америки. Рішенням цієї авторитетної комісії, яке затверджує Управа (керівний орган) СУА, щороку шестеро українських студентів отримують грошові премії: 2 переможці за I місце – по 500, 2 переможці за II місце – по 300 та 2 переможці за III місце – по 200 доларів США. Крім того, СУА поширює інформації про Всеукраїнський шекспірівський конкурс імені Віталія Кейса серед представників української діаспори, регулярно висвітлює його результати на сторінках діаспорних видань, сприяючи деколонізації знань про Україну в світі. Приємно відзначити, що серед цьогорічних переможців нашого Конкурсу на I місце згідно з рішенням міжнародної комісії вийшла аспірантка філологічного факультету ЗНУ **Ганна Освяницька**, авторка дослідницького проекту «Шизофренія як культурна метафора у творі В. Шекспіра «Гамлет» (керівниця – доцентка **Юлія Курилова**).

– Про ці важливі моменти ви згадали і на відкритті фіналу Всеукраїнського шекспірівського конкурсу 11 січня. Хто ще мав честь привітати на заході фіналістів цього року?

– Серед гостей цьогорічного фіналу були й представники адміністрації Запорізького національного університету, і відомі закордонні шекспірознавці. Так, зокрема, проректор з наукової роботи ЗНУ, доктор наук, професор **Геннадій Васильчук** звернув увагу присутніх на те, що такі студентські конкурси, як шекспірівський, відіграють сьогодні надзвичайно важливу роль, адже вони не лише демонструють великий науковий і креативний потенціал української молоді, але й зміцнюють стресостійкість нації в час російсько-української війни. Начальник НДЧ Запорізького національного університету, доктор наук, професор **Дмитро Арабаджиев** наголосив на тому, що з таких інтелектуальних спроб нерідко розпочинається шлях молодих дослідників у велику науку. Від Європейської асоціації шекспірознавців (ESRA) українських студентів привітала членкиня її координаційної ради, професорка університету Вустера **Ніколетта Чімпоеш**, яка від імені європейської шекспірівської спільноти висловила підтримку українському народові в його відважній боротьбі з російським агресором і сказала про власне щире захоплення Українським шекспірівським

Проректор ЗНУ Геннадій Васильчук вітає учасників конкурсу

центром, який у надзвичайно складних умовах війни здатний реалізовувати такі масштабні проекти. Вже згадана мною професорка Ірина Римма Макарик, яка є також членкинею Асоціації шекспірознавців Америки та Міжнародної шекспірівської асоціації, у своїй вітальній промові відзначила, що протягом багатьох років вона має честь бути особисто причетною до Конкурсу і може констатувати зростання не лише кількості його учасників, але й наукового рівня проектів, декотрі з яких гідні того, щоб представляти Україну на міжнародній шекспірознавчій арені. Професорка Триніті Коледжу (м. Дублін, Ірландія), головна співредакторка The Palgrave Encyclopedia of Global Shakespeare, членкиня Європейської асоціації шекспірознавців (ESRA) **Емма Вирубалова** наголосила на високому інтелектуальному, креативному і організаційному рівні конкурсу. Вона також розповіла про те, що переможець Конкурсу 2023 року, студент ЗНУ **Богдан Беляєв** отримав грант у межах спільного проекту Триніті Коледжу та ЗНУ за програмою Еразмус і протягом осіннього семестру 2024 року навчався в Триніті Коледжі, поглиблюючи свої знання зі шекспірознавства. Пані Емма висловила сподівання, що хтось із цьогорічних переможців невдовзі в межах співпраці між ірландським і українським університетами теж зможе стати учасником цієї програми.

– Скільки студентів змогли долучитися до Конкурсу цього року і яким був тематичний спектр їхніх досліджень?

– На конкурс, який розпочався торік у вересні і завершився фінальним засіданням у січні цього року, надійшло 74 роботи з

11 університетів. Кожний проект перевіряли два члени і голова Журі. За кількістю набраних балів 47 учасників вийшли у фінал. Тематика цьогорічних проектів була доволі різноманітною й оригінальною. І якщо дослідницькі проекти здебільшого висвітлюють специфіку інтерпретації дискурсу війни в різних творах Шекспіра, проблематику травми, вигнання, політичну тематику, то креативні проекти, які націлені, серед іншого, на зміцнення стресостійкості українців під час війни, пропонують, апробують і запроваджують у широкий обіг різноманітні стратегії використання шекспірівських творів, образів, цитат та інтертекстуальності з арт-терапевтичною і освітньою метою. Чимало дослідницьких робіт присвячено шекспірівській інтертекстуальності в творах сучасних письменників і його присутності в кінематографі, живописі, інтернеті та масовій комунікації. Деякі креативні проекти мають беззаперечну цінність для освітнього процесу.

– А як шекспірівський конкурс взаємодіє з освітнім процесом, зокрема зі шкільною освітою?

– Щороку десятки робіт, поданих на конкурс, містять нестандартні пропозиції стосовно того, як можна підвищити інтерес школярів до постаті та творчості Шекспіра. З 2018 року, коли Конкурс став проводитися під егідою МОН України, ми запросили до Оргкомітету професора **Юрія Ковбасенка**, який очолює Українську асоціацію викладачів зарубіжної літератури. Завдяки його підтримці налагоджено плідну співпрацю між організаторами Конкурсу і УАЗВЛ, яка реалізується через проведення різноманітних заходів за участю наших фіналістів, шкільних вчителів і учнів. Так, скажімо, в межах ініційованих Українським шекспірівським центром «Днів Шекспіра в Україні-2023» відбувся Всеукраїнський методичний семінар для вчителів іноземної літератури, на якому фіналісти конкурсу не лише представили власні проекти, але й розкрили їхній методичний потенціал та обговорили з учителями доцільність їх використання під час шкільних уроків і в позакласній роботі. Активну допомогу в організації конкурсу з 2018 року надає сектор науково-методичного забезпечення олімпіад і конкурсів Відділу науково-дослідницької роботи та атестації наукових кадрів Інституту модернізації змісту освіти, зокрема методистка вищої категорії **Наталія Михайленко**. Не менш цінна офіційна підтримка адміністрації ЗНУ та Міністерства освіти і науки України.

– Чи можете Ви пригадати теми креативних проектів, які цікаві для шкільних вчителів і використовуються в освітньому процесі?

– Творчий потенціал нашої молоді дійсно невичерпний, і щороку ми з приємністю відзначаємо, наскільки оригінальними можуть бути сучасні репрезентації шекспірівського доробку. Це й відеокліпи до власних перекладів сонетів, і ілюстрації, і оригінальні візуальні новели та експериментальні музичні інтерпретації текстів англійського генія. Показовими в цьому плані є назви деяких конкурсних робіт: «Мистецький спадок В. Шекспіра в образі пророчих карт Таро», «Ментальна карта символічних кодів у трагедії В. Шекспіра «Макбет»», «Буктрейлер і Шекспір». Слід зауважити, що значна частина креативних проектів безпосередньо пов'язана з професійною спеціалізацією студентів: із художнім перекладом, викладанням англійської мови та/чи іноземної літератури. **Вікторія Догадіна** (Київський університет імені Бориса Грінченка), до прикладу, розробила настільну гру за мотивами трагедії В. Шекспіра «Макбет». **Анастасія Корут** (Харківська гуманітарна педагогічна академія) запропонувала концептуальну модель вікторини, в якій оригінальні запитання за творами Шекспіра супроводжуються цікавим візуальним рядом, стимулюючи критичне мислення потенційних учасників. **Олександр Кобилянський** (Київський університет імені Бориса Грінченка) створив англо- й україномовну версії навчального фільму, який у цікавій формі висвітлює суть шекспірівського питання та представляє pro et contra антистретфордських гіпотез.

Цього року Журі відзначило низку наддивовижних цікавих робіт студентів ЗНУ, які мають очевидне прикладне значення. На уроках з вивчення Шекспіра у школі та позакаласній роботі можуть бути використані креативні проекти **Анастасії Рудавої** («Шекспір та Ш»), **Каріни Муленко** («Шекспірівський вебкест для українських школярів»), **Дар'ї Хребтової** («Shakes-game»: Онлайн-настільна гра «Шекспірівський Світ: Життя і П'єси»), **Ангеліни Ковальової** («Hogw-Shake»: Вільям Шекспір: Чарівник магії та слова»), **Поліни Білоконної** («Портрет Шекспіра: пазл як мапа спадщини генія»), **Дарини**

Бабури («Шекспір у смартфоні»). Для широкої аудиторії безперечно цікавими будуть такі проекти запорізьких студентів, як «Книжкові обкладинки власного виконання до творів Вільяма Шекспіра» **Семенченка Поліни**, «Шейлок як «Kulturwaffe»: Маніпуляції з Шекспіром за часів Третього Рейху» **Анастасії Лакізи**, «Секрети успішного бізнесу від В. Шекспіра» **Олександри Матвієнко**, «Two beer or not two beer?»: напої у творах В. Шекспіра» **Івана Воронина**, «Шекспір як кіноперсонаж» **Вікторії Іщенко**, «Секрети кохання від Шекспіра» **Аніти Верескун**. Принагідно хочу подякувати моїм колегам з факультету іноземної філології ЗНУ, зокрема, професорці **Олександрі Ніколовій**, доценткам **Катерині Василянці**, **Марині Залужній**, **Яні Кравченко** за керівництво роботами, за вміння надихати студентів на створення таких наддивовижних оригінальних перспективних і творчих проектів. Продуктивними були також спроби створити віртуальні

Початок. Продовження на третій шпальті

Професорка Наталія Торкут про Всеукраїнський шекспірівський конкурс: «Кожен може підживити інтелект, фантазію і креативність від потужної аури шекспірівського генія»

Продовження. Початок на другій шпальті

шекспірівські музеї студентів ЗНУ **Артема Шевцова** («Українська діаспорна шекспіріана»), **Дар'ї Лопатченко** («Олег Йосипович Зуєвський: Майстер слова та дух епохи») **Марії Зубенко** («Віртуальний музей, присвячений Святославу Караванському»).

– У конкурсі в різні роки брали участь чимало студентів, які навчаються на нефілологічних спеціальностях. Якою була тематика представлених ними проєктів?

– Конкурс відкритий для всіх українських студентів і аспірантів, незалежно від спеціалізації, адже саме в міждисциплінарному просторі часто відбуваються вагомі наукові відкриття. Показовим в аспекті оригінальності тематики є, приміром, дослідницький проєкт «Специфіка і функції шекспірівського інтертексту в публічному й приватному дискурсі президентів США» **Ірини Запорізької** (Інститут міжнародних відносин КНУ імені Тараса Шевченка), який продемонстрував, наскільки влучним і авторитетним може бути слово Шекспіра в сучасному політичному дискурсі та як воно працює у просторі медійної комунікації. Майбутня юристка **Марія Кочолодзян** (Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого) представила креативний проєкт «Sheke Jur»: Топ 5 причин, чому героям Шекспіра просто потрібен був юрисконсульт!». Спираючись на наявний в Україні досвід залучення літературних творів для стимулювання інтересу дітей і підлітків до правових аспектів, студентка відшукала у творах Шекспіра ті колізії, які безпосередньо пов'язані з кримінальними злочинами, судочинством, і створила розважальний відеосюжет, що спонукає потенційних глядачів замислитися над проблемними ситуаціями, в які потрапляють шекспірівські герої, та дати їм юридично-правову оцінку. Серед креативних проєктів нефілологічного спрямування варто згадати також роботи майбутніх журналістів, які демонструють і високий рівень фахових компетенцій українського студентства, і широкий діапазон медійних стратегій, націлених на популяризацію Шекспіра. Саме такими є створені студентами Інституту журналістики КНУ імені Тараса Шевченка телепрограми «Шекспірові «Ромео і Джульєтта»: школа, театр, карантин» (**Ольга Фільграф**) та «Ромео і Джульєтта»: одеська версія в умовах карантину» (**Ангеліна Мерва**), шекспірівський спецвипуск журналу «Ad Fontes», підготовлений **Ольгою Мацьків** та **Юлією Кизик** (Львівський національний університет імені Івана Франка), а також дослідницький проєкт **Яни Гавришко** «Шекспірівські образи в сучасній політичній карикатурі: Гамлет і Юлій Цезар» (Львівський національний університет імені Івана Франка). Цьогорічні фіналісти, **Богдан Заїка**, студент Інституту міжнародних відносин КНУ імені Тараса Шевченка, та **Анна Філімонова** з ЛНУ імені Івана Франка представили міждисциплінарні проєкти, відповідно «Від Стратфорда до Стамбула: 66-й сонет Шекспіра в турецькому ритмі» та «Прокляття влади: як лиходії Шекспіра відображають падіння великих лідерів».

– У студентському середовищі, наскільки мені відомо, Всеукраїнський шекспірівський конкурс останнім часом вважається однією з найочікуваніших подій року. Чим це можна пояснити?

– По-перше, сама постать Вільяма Шекспіра наділена дивовижним магнетизмом: за тиражами тексти його творів поступаються лише Біблії, понад сто шекспірізмів – крилатих виразів на кшталт «Бути чи не бути?», «Звелась гнилизна в Данському королівстві», активно використовують сьогодні і в повсякденному мовленні, і в політичному та медійному дискурсах. Шекспірівська інтертекстуальність – важлива риса світової літератури, що особливо відчутна в творах доби постмодернізму. Шекспір у перекладах, на сценічних підмостках, у кіно, музиці, літературі, комп'ютерних іграх, в політиці, освіті, філософії, психології – ось далеко не повний перелік тих сфер, які структурують сучасний шекспірівський дискурс. Тож кожний може знайти тему на власний смак і підживити свій інтелект, фантазію і креативність від неймовірно потужної аури шекспірівського генія. По-друге, в умовах російсько-української війни до функцій Конкурсу додалася ще одна важлива опція. Як показав досвід останніх років, написання конкурсних дослідницьких робіт здатне виконувати функції бібліотерапії, адже багатьма студентами аналітика шекспірівських текстів іноді здійснюється з проєкцією на їхні власні екзистенційні колізії. Підготовка креативних проєктів також може мати арт-терапевтичний ефект, оскільки знижує психічну напруженість і дає змогу пропрацювати травматичний досвід. До речі, всі учасники конкурсу, за потреби, можуть користуватися унікальним бібліотечним фондом шекспірівського центру, який налічує понад чотири тисячі видань з шекспірівської та ренесансознавчої проблематики. Ну і насамкінець, популярність Конкурсу можна пояснити тим, що організатори передбачили прозорість усіх його етапів. Як тільки проєкт надходить на адресу Українського шекспірівського центру, його поява (шифр і тема) фіксуються на сайті «Український шекспірівський портал», де, до речі, представлені і критерії оцінювання. Після перевірки всіх робіт відбувається так звана ідентифікація

Голова журі конкурсу, докторка наук, професорка, академік Академії наук вищої школи України, почесна старша наукова співробітниця Шекспірівського інституту (Стретфорд-на-Ейвоні) **Наталія Торкут** вітає учасників конкурсу

авторства (розшифровка імен авторів, керівників, навчальних закладів), і всі результати подаються у вигляді таблиці на вищезгаданому сайті. Учасники, які набрали певну кількість балів і вище, проходять у фінал, який відбувається онлайн. Тож усі охочі можуть бути присутніми на фінальному заході нашого проєкту.

– А що було на старті? Як конкурс за 15 років розростається в надпотужний профільний проєкт держави?

– Спершу його пріоритетами були насамперед осмислення масштабності постаті англійського генія й акцентування його ролі у формуванні культурного простору та ціннісної парадигми Західної цивілізації. Тематика 2010–2012 років включала аналіз шекспірівського дискурсу (дослідження резонансу від творчості митця в іншопольованих контекстах, вивчення міжсеміотичних проєкцій шекспірівських творів: театральних постановок, кінематографічних версій, балетів, опер, радіоспектаклів, живописних полотен, різних типів інтернет-контенту). Згодом дослідницький простір розширився завдяки роботам, сфокусованим на вивченні Шекспірових текстів крізь призму окремих новітніх літературознавчих методологій (гендерні дослідження, новий історизм, еко-критика, рецептивна естетика, постколоніальна критика), а також наукових розвідок, присвячених перекладам і театральним постановкам Шекспіра в Україні. Змагальний характер і зростання його популярності в університетському середовищі, яке призвело до помітного збільшення кількості учасників у 2013 році, зумовили певну трансформацію його організаційної моделі та структурної концепції. Конкурс став проводитися в три тури: спочатку проєкти проходили відбір на рівні університетів, де навчалися учасники, потім роботи у зашифрованому вигляді надсилалися на розгляд журі, яке й визначало переможців. Починаючи з 2018 року фінальний етап конкурсу став відкритим публічним захистом проєктів, за результатами якого переможці (а це 25% від загальної кількості учасників) отримують дипломи від МОН України.

– Певно, що через ці трансформації відбувалось і оновлення складу журі?

– Так, звісно, крім співробітників міжуніверситетського шекспірівського центру та української діаспори, до складу журі увійшли авторитетні літературознавці з різних українських вишів, у чиему доробку є шекспірознавчі публікації. Це, зокрема, професори **Олександр Пронкевич** (Чорноморський національний університет імені Петра Могили, Український католицький університет), **Наталія Жлуктенко** (Київський національний університет імені Тараса Шевченка), **Ольга Бандровська** і **Мая Гарбузюк** (Львівський національний університет імені Івана Франка), **Ірина Павленко** та **Олена Тулахіна** (Запорізький національний університет).

– Саме з включенням до складу **Майї Гарбузюк** як авторитетного театрального критика і театрознавиці розпочалося помітне зростання кількості проєктів, пов'язаних зі сценічною шекспіріаною?

– Так. Роль **Майї Гарбузюк** (1965–2023), докторки мистецтвознавства і почесної старшої наукової співробітниці Шекспірівського інституту (Стретфорд-на-Ейвоні), у розвитку українського шекспірівського проєкту загалом, і Конкурсу зокрема, неможливо переоцінити. **Майя Гарбузюк** захистила 2007 року кандидатську дисертацію, присвячену реконструкції сценічної історії «Гамлета» у львівських театрах 1796–1987 років. І в цьому ґрунтовному дослідженні, і в десятках інших праць вона акцентувала увагу на пов'язаності української перекладної гамлетіани зі становленням і розвитком національного театрального мистецтва, з «реалізацією програми «культурного націоналізму» як складника боротьби за політичне і державне самовизначення нації». За ініціативою **Майї Гарбузюк** авторам найкращих театрознавчих дослідницьких проєктів, представлених у фіналі Всеукраїнського конкурсу імені **Віталія Кейса**, запропонували взяти участь у Конкурсі театральних шекспірівських рецензій, найліпші з яких були опубліковані на сторінках журналу «Просценіум». Так у середовищі молодих шекспірознавців почався формуватися театрознавчий складник. І його розвиток триває і нині. Переможці нашого конкурсу, зокрема **Наталія Гутарук**, **Максим Бричка**, **Вероніка Скаржинська** і **Богдан Беляєв**, стали активними учасниками проєкту, націленого на збереження пам'яті про першу українську постановку Шекспірового «Гамлета» (Львів, 1943). Ініційований влітку 2023 року **Майєю Гарбузюк** та підтриманий британськими колегами-професорами **Ніколюю Ватсон** (Відкритий університет Лондона) і **Майклом Добсоном** (Шекспірівський інститут Бірмінгемського університету) цей проєкт був успішно реалізований шекспірівським центром спільно з кафедрою театрознавства і акторської майстерності ЛНУ імені Івана Франка.

– Це саме завдяки цій ініціативі маємо віртуальний білінгвальний музей?

– Так, ідеться про віртуальний музей «#Hamlet_UA: Act 1, Scene1943», який можна переглянути за посиланням <https://www.artsteps.com/view/657d8dcb3e7698b59c6de2a7>

Він репрезентує цінний матеріал і велику кількість документів, пов'язаних із українською перекладною гамлетіаною кінця XIX – першої половини XX століть та прапрем'єрою «Гамлета» (режисер **Йосип Гірняк**, перекладач **Михайло Рудницький**), що відбулася на сцені Львівського оперного театру у вересні 1943 року.

– Наскільки мені відомо, 2018 року до складу журі конкурсу ввійшов відомий перекладач і блискучий знавець історії української шекспіріани професор **Максим Стріха** (Київський національний університет імені Тараса Шевченка). Як це позначилося на розвитку Конкурсу?

– Максим Стріха – непересічна особистість, справжній сучасний мультифункціонал – людина, чий талант проявляється одночасно у кількох різних сферах. Доктор фізико-математичних наук, громадський і державний діяч, письменник, він активно займається художнім перекладом. 2015 року удостоєний літературної премії імені Максима Рильського за переклад з італійської поеми Данте Аліґ'єрі «Божественна комедія». У творчому доробку Максима Стріхи – переклади з італійської (серед іншого, «Визволені Єрусалим» Т. Тассо), середньоанглійської (зокрема, «Кентерберійські оповіді» Дж. Чосера та «Смерть Артура» Томаса Мелорі), з десятих сучасних мов (сотні віршів, десятки оперних лібрето, проза, з-поміж іншого, роман класика угорської літератури Шандора Мараї «Свічки догоріли»). За

Проректор ЗНУ **Юрій Каганов** вітає члена журі конкурсу, перекладача **Максима Стріху** та **Юрія Черняка**, члена журі, доцента, шекспірознавця

його ініціативи започатковано традицію відкривати фінал конкурсу вітальною промовою, яка має концептуальне значення для українського перекладу загалом, і шекспірознавства зокрема. У вітальному зверненні до фіналістів Конкурсу 2018 року Максим Стріха наголосив на важливій націєтворчій функції художнього перекладу, яка до речі розлого обґрунтована в його монографії «Український переклад і перекладачі: міжлітературою і націєтворенням». У ній представлено також цінні матеріали з історії української перекладної шекспіріани. Цей виступ стимулював інтерес конкурсантів до осмислення ролі перекладів як чинника, що зміцнює ідентичність українців як європейської нації, і кожного наступного року ми маємо все більше перекладознавчих проєктів, де враховується соціокультурний аспект. Цьогорічні проєкти, присвячені українським перекладам Шекспіра, містять серед іншого маловідомі факти й посилання на рідкісні архівні матеріали, пов'язані з біографіями перекладачів.

– Після захисту цього року авторитетне журі визначило переможців конкурсу, серед яких представники 10 університетів України, зокрема й Запорізького національного університету. А які дослідницькі проєкти запорізьких конкурсантів здобули перемогу і як Ви оцінюєте їхню наукову перспективу?

– Абсолютною переможницею стала вже згадана мною аспірантка **Ганна Овсяницька**, яка отримала запрошення опублікувати результати свого дослідження в авторитетному науковому журналі «Ренесансні студії» (категорія Б, Копернікус). З-поміж дванадцяти переможців, що вийшли на друге місце, конкурсу є також студенти нашого вишу, які запропонували на розгляд журі такі теми: «Порівняльний аналіз п'єси Вільяма Шекспіра «Отелло» та роману **Трейсі Шевальє** «Новенький»» (**Герман Войтов**), «Війна в історичних хроніках В. Шекспіра: семантика і прагматика» (**Наталія Поліщук**). Диплом третього ступеня здобула дослідниця розвідка **Євгенія Носик** «Художня репрезентація травми вигнання в творах Вільяма Шекспіра». Тож бачимо, студенти Запорізького національного університету здобули чимало призових місць, що свідчить не лише про їхній великий інтерес до постаті та творчості англійського генія, але й про потужний науковий потенціал.

– Науковий складник конкурсу не менш важливий ніж креативний чи освітній. Чи є підстави говорити про те, що студентські наукові розвідки можна вважати внеском в академічне шекспірознавство?

– Публічний захист робіт на фінальному етапі конкурсу продемонстрував і різноманітність сучасних наукових підходів до інтерпретації шекспірівських текстів, і дивовижну креативність молодого покоління українських шекспірознавців. Щороку ми пропонуємо авторам найкращих робіт підготувати наукові статті і рекомендуємо їх до публікації у фахових журналах. Крім того, приємно зазначити, що серед переможців минулих років є декілька людей, які пов'язали свою професійну долю саме з творчістю Шекспіра: четверо з них вже захистили кандидатські дисертації з шекспірознавства (**Ксенія Борискіна**, **Вікторія Марінеско**, **Богдан Корнелюк**, **Наталія Гутарук**), а невдовзі відбудеться захист дисертації переможниці 2018 року – **Оксани Соболь**. Тож, як бачите, Всеукраїнський шекспірівський конкурс студентських дослідницьких і креативних проєктів може стати початком серйозної наукової кар'єри.

На березневому інтенсиві активісти ЗНУ

вдосконалювали навички зі студентського самоврядування: як це було та що далі

Команда органів студентського самоврядування Запорізького національного університету провела інтенсивне офлайн-навчання в межах проєкту AGAIN 3.0. Це об'єднало активних студентів, які прагнуть розвивати самоврядування у власному виші.

У студраді розповіли, що захід відкрив проректор з наукової роботи університету **Геннадій Васильчук**. До речі, він став учасником такого ж воркшопу, що проводився для керівництва університетів України в Полтаві.

Власне, за час студентського інтенсиву учасники навчання досліджували можливості та виклики студентського самоврядування. Вони спільно опанували інструменти ефективного управління командою та вчилися створювати дієві проєкти та ініціативи. Захоплива атмосфера навчання, нові знайомства, мотивація діяти – це далеко не повний перелік тих вражень, які отримали учасники.

У ЗНУ подякували Програмі розвитку ООН в Україні, ЄС, Уряду Данії та всім, хто долучився до організації події, адже отримані знання допоможуть розвинути студентське самоврядування у виші ще більше. Для газети «Запорізький університет» голова студентської ради вишу, студент юридичного факультету **Микита Чілінгір** (а також і представники його команди) докладніше розповіли про участь ЗНУ в цьому заході, розкривши цікаві моменти проєкту, передавши емоції молоді від драйву спільного розвитку та самовдосконалення.

І спершу слово Микиті Чілінгіру:

– ЗНУ пройшов відбір серед понад 120 закладів вищої освіти України. Ми опинилися в двадцятці учасників. Захід відбувся 4 березня в міському молодіжному центрі, який ідеально підготовлений для проведення тренінгів і брейн-штормів. У ньому взяла участь 20 студентів ЗНУ – представників факультетів менеджменту, іноземної філології, історії та міжнародних відносин, соціальної педагогіки та психології, юридичного, філологічного, математичного біологічного факультету, а також – Інженерного навчально-наукового інституту ім. Юрія Потебні ЗНУ та Економіко-правничого фахового коледжу. Учасники пригадали вже відому та вивчили нову інформацію щодо студентського самоврядування. Вони розглянули структури та принципи роботи органів студентського самоврядування в багатьох закладах вищої освіти України. А ще, дізналися все про історію проєкту AGAIN. Бо тут відбувалися дуже круті тематичні заходи. Представники ЗНУ попрацювали в командах і розглянули основні проблеми органів студентського самоврядування в нашому виші. До того ж, ми виявили й обговорили сучасні проблеми студентського самоврядування всіх ЗВО України. До слова, студенти-активісти почали підготовку власного проєкту, який може бути втілений в

нашому університеті. Як особливо важливе для нас, виділили розвиток комунікації в університеті, покращення якості й активності культурно-масових заходів і поліпшення співпраці ЗНУ з іншими вітчизняними закладами вищої освіти. Користуючись нагодою, активним студентам ЗНУ, навіть якщо вони зовсім нещодавно розпочали навчання у виші, рекомендую не соромитися та не боятися брати участь в роботі органів студентського самоврядування, висловлювати свою думку щодо важливих рішень і працювати задля подальшого успішного розвитку студентського самоврядування в нашому університеті.

Своїми враженнями від участі в навчанні поділився представник студентського самоврядування ЗНУ, 21-річний студент 4 курсу спеціальності «Право» юридичного факультету **Максим Нестеренко**:

– Я радий, що взяв активну участь у цьому важливому заході. Не можу навіть виділити, які з численних заходів і активностей цього дня мені сподобались найбільше, бо максимально всі були цікавими та корисними. Хочу зазначити, що я – другий заступник голови студентської ради університету, тож нині беру активну участь в усіх подіях, організованих студентським самоврядуванням. Раджу всім, хто навчається в ЗНУ: не соромтесь, долучайтесь до діяльності студради, це важливо та цікаво.

18-річний **Владислав Матвієнко** (2 курс факультету історії та міжнародних відносин спеціальності «Середня освіта історія і громадянська освіта») наголосив, що він як заступник голови студради факультету, активний громадський діяч ніяк не міг прогавити заходу такого масштабу. Владислав розповів, що його активності у студраді стартували з листопада 2023 року. На його думку, кардинальні зміни помітні були торік із вересня, коли ЗНУ перейшов на змішаний формат навчання. У цей час з'явилися активні перші курси. Владислав Матвієнко пригадує:

– На факультеті ми проводили зустрічі літературного клубу Athena та дебатного клубу Ratus, а також брали активну участь у всіх заходах ЗНУ. А ось під час AGAIN 3.0 ми не лише розбирали, які права й обов'язки у студентського самоврядування, але й вивчали його функціонування. Також ми навчилися складати заявки на мінігранти. Активностей було достатньо: почали ми роботу зі знайомства між собою у форматі гри «Бінго»: за її правилами потрібно знайти людину, відповідно до опису, наприклад: «Має досвід втілення проєкту», та вказати її ім'я. Надалі ми об'єдналися в команди та колективно вирішували: які права та можливості виконавчого органу студентського самоврядування, які його

завдання та напрямки діяльності. Потім нам надавали схеми, а ми проєктували структуру органу студсамоврядування, відповідно до запропонованого шаблону. Найцікавішим для нас стало завдання, під час виконання якого ми мали виявляти проблеми, що існують в університеті. А ще, прописували рішення. Крім того, спільно формували проєкт і подавали всю необхідну інформацію. Зазначу, що на цей мініпроєкт існує можливість виграти грант на реалізацію. У підсумку – я б порадив усім охочим, зокрема першокурсникам, не боятися, а сміливо йти до студради: зараз органи студентського самоврядування охоче приймають до своїх лав першокурсників, адже в них багато класних ідей і сил задля їхньої реалізації.

А ось що розповів 21-річний студент 4 курсу спеціальності «Мікро- та наносистемна техніка» Інженерного навчально-наукового інституту ім. Ю. Потебні ЗНУ **Данило Важенко**:

– Нині я – в. о. голови студентської ради ІННІ ім. Ю. Потебні. Також я висунув кандидатуру на цю посаду. Сам я долучився до діяльності студентського самоврядування ще на першому курсі, а вже з другого курсу офіційно увійшов до студради Інституту. На третьому курсі приєднався до команди **Аліни Воробко**, коли вона балотувалась на посаду голови студентської ради всього університету. Спершу став членом проєктного відділу студради, а потім очолив його. Також організував усі проєкти від ІННІ ім. Ю. Потебні з 2022 року, зокрема, я – один із головних організаторів творчої команди від Інституту на конкурсах від Центру культури та комунікацій ЗНУ. Цей свій досвід у студентському самоврядуванні використав, аби допомогти молодшим студентам під час виконання завдань AGAIN 3.0. Із цікавих вправ відзначу ті, в яких ідеться про права та завдання органів студентського самоврядування, згідно з Законом України «Про вищу освіту», зокрема, про квіз на знання ст. 40 цього закону України. Важливим виявився брейн-шторм, пов'язаний з організацією свого проєкту, створеного задля вирішення конкретної проблеми університету. Що ж до діяльності студентів молодших курсів, які активно долучаються до студентського самоврядування, я б порадив не кидатись одразу на якусь ідею або думку, а спочатку вивчати питання, перш ніж щось починати робити. Варто звертатись до старших курсів по допомогу та взагалі дивитись на досвід тих, хто був до них. Бо скажу коротко: «Якщо щось працює, то треба не придумувати щось нове, а вдосконалювати те, що вже є».

Трьохкурсниця спеціальності «Фізичне виховання та спорт» факультету фізичного виховання, здоров'я та туризму, 19-річна **Аліна Захарова** також поділилася своїми враженнями та думками з приводу участі в навчанні:

– Це був чудовий захід, у якому я брала участь як голова спортивного сектору студентської ради. Завдяки цьому проєкту, ми більше дізналися про те, як ефективно керувати командою, реалізовувати проєкти й вдосконалювати студентське самоврядування. По-перше, його учасники отримали інструменти ефективного планування та управління командою. По-друге, здобули розуміння того, як робити студентські ініціативи ще дієвішими. По-третє, не варто забувати про важливість нетворкінгу, адже співпраця з іншими університетами та організаціями значно розширює можливості для студентів. Звертаючись до всіх студентів нашого університету, особливо до тих, хто навчається на молодших курсах і може соромитися робити рішучі кроки до органів студентського самоврядування, я б порадила не боятися брати на себе відповідальність і бути ініціативними! Варто долучатися до роботи студради, пропонувати власні ідеї, знаходити однодумців і працювати над спільними проєктами. Здобуті навички стануть у пригоді не тільки в університеті, а й у майбутній кар'єрі.

Фото Володимира Лінікова

Стежте за новинами на офіційному сайті ЗНУ: <https://znu.edu.ua>

та в соцмережах пресслужби ЗНУ:

<https://www.facebook.com/pressluzhbaZNU>

<https://www.instagram.com/pressluzhbaznu/>

<https://t.me/pressluzhbaZNU>

Соціальні мережі Запорізького національного університету:

https://beacons.ai/official_znu

Обласна академічна газета «Запорізький університет»

Засновник і видавець –

колектив Запорізького національного університету
Видається – з 1973 року

Керівник: **Павло Мірошніченко**

Провідний редактор: **Марія Канцелярист**

Творчий колектив: **Таміла Тарасенко, Антон Осадчук,**

Каміла Ситнік, Нейла Юсупова,

Ганна Левада, Сергій Полошко

Верстання – **Володимир Лініков**

Інтернет-версія – **Олени Благодарової**

Номер підписаний до друку 27.03.2025

Автори надрукованих матеріалів несуть відповідальність за підбір і точність фактів і цитат, статистичних даних, які не підлягають відкритій публікації.

Редакція може публікувати матеріали в порядку обговорення, не поділяючи точку зору автора.

Зареєстровано Запорізьким обласним управлінням юстиції: свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації серія 33 №1249-524-пр від 18 травня 2017 року.

Виходить щотижня українською мовою. Поширюється безкоштовно. 0,5 друкованого аркуша. Наклад 1 000 примірників.

Адреса редакції:
69063, м. Запоріжжя,
вул. Залізнична, 24,
9 поверх, кабінет №911-2
Телефон: **289-12-78**
e-mail: znu.gazeta@gmail.com
Надруковано
в Редакційно-видавничому відділі
Запорізького національного університету